

DOI 10.31558/2307-2318.2022.2.11

УДК 338.246.8

JEL: G20, H56

Москвін Б.Ю.,

к.е.н, Президент ГО «Рада з захисту підприємств від корпоративних захоплень»

ORCID: 0000-0003-3504-6677

e-mail: borysinform@gmail.com

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ФІНАНСОВИХ ІНСТИТУЦІЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

У статті представлені результати досліджень з проблематики особливостей забезпечення економічної безпеки фінансових інституцій в умовах воєнної агресії РФ проти України. На основі аналізу останніх досліджень і публікацій встановлено, що незважаючи на достатньо широке опрацювання генезису сутності економічної безпеки та її складових, дослідження економічної безпеки на різних економічних рівнях, а також виокремлення особливостей забезпечення економічної безпеки підприємств різних видів діяльності, особливості забезпечення економічної безпеки у фінансовому секторі економіки є порівняно малодослідженим проблемним полем. Аналіз наукової літератури, у якій представлена значна кількість підходів до визначення сутності поняття “економічна безпека підприємства” дає можливість виокремити інтегральний, ресурсний і цільовий підходи. Враховуючи те, що особливості економічної безпеки фінансових інституцій залишилися поза увагою дослідників, запропоновано авторське визначення поняття “економічна безпека фінансових інституцій” та удосконалено перелік її складових. Деталізуючі запропоноване визначення поняття “економічна безпека фінансової інституції” виділено основні детермінанти забезпечення економічної безпеки фінансових інституцій, а також окреслено напрями її удосконалення.

Ключові слова: економічна безпека, економічна безпека підприємства, фінансова інституція, фінансовий ринок, соціальна відповідальність, сталий розвиток.

Таб. – 1. Літ. – 23.

Moskvin B.,

PhD in Economics,

President of the NGO "Council on the protection of enterprises from corporate takeovers"

ORCID: 0000-0003-3504-6677

e-mail: borysinform@gmail.com

ECONOMIC SECURITY OF FINANCIAL INSTITUTIONS UNDER THE CONDITIONS OF MARITAL STATE IN UKRAINE

The article presents the results of research on the issues of the peculiarities of ensuring the economic security of financial institutions in the conditions of the military aggression of the Russian Federation against Ukraine. On the basis of the analysis of the latest research and publications, it was established that despite a sufficiently broad study of the genesis of the

essence of economic security and its components, the study of economic security at different economic levels, as well as the identification of the features of ensuring the economic security of enterprises of various types of activity, the features of ensuring economic security in the financial sector economics is a relatively understudied problem field. The analysis of the scientific literature, which presents a significant number of approaches to defining the essence of the concept of "economic security of the enterprise", makes it possible to single out integral, resource and target approaches. Taking into account the fact that the peculiarities of the economic security of financial institutions have remained out of the attention of researchers, the author's definition of the concept of "economic security of financial institutions" has been proposed and the list of its components has been improved. Detailing the proposed definition of the concept of "economic security of a financial institution", the main determinants of ensuring the economic security of financial institutions are highlighted, as well as the directions for its improvement.

Keywords: *economic security, economic security of the enterprise, financial institution, financial market, social responsibility, sustainable development.*

Tab. – 1. Ref. – 23.

Постановка проблеми. Сучасні умови воєнного стану є надзвичайно складним етапом розвитку української економіки, що зумовлюють нові реалії функціонування як країни в цілому, так і окремих суб'єктів господарювання зокрема. Комплекс загроз зовнішнього і внутрішнього характеру актуалізує проблему трансформації системи управління, яка б сприяла забезпеченню розроблення та імплементації інструментів швидкого реагування на турбулентні зміни зовнішнього середовища. Слід також зазначити, що в умовах військової агресії РФ проти України на перший план вийшла проблема забезпечення національної безпеки. Забезпечення національної безпеки є багатогранним явищем, яке пронизує всі аспекти сьогодення. Однією з важливих складових системи національної безпеки є, безумовно, економічна безпека держави, яка є підґрунтям формування захисту національних інтересів. Відповідно до цього, зростає роль ефективного управління економічною діяльністю як на рівні держави, такі і на рівні галузей або окремих суб'єктів господарювання. Однією з найважливіших складових економіки будь-якої держави є фінансовий сектор, який відіграє ключову роль у фінансуванні суб'єктів господарювання реального сектору економіки, забезпеченні посередництва між державними органами управління, комерційними і некомерційними організаціями, населенням, наданні інших послуг фінансового характеру. Ефективне і безперебійне функціонування інституцій фінансового сектору економіки забезпечує реалізацію важливих інтересів держави, комерційних підприємств, громадських організацій і населення. Відповідно до цього питання забезпечення економічної безпеки фінансових інституцій в умовах воєнного стану набуває високої актуальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика економічної безпеки є предметом дослідження багатьох українських вчених. Гарькава В.Ф. [1], Єлізаров О.В. та Радченко О.В. [2], Іличок Б.І. та Малиновський Ю.В. [3], Петреман Т.В. і Дубич К.В. [4], Скорук О.В. [5], Тиха О.І. [6] та ін., акцент у своїх дослідженнях робили на розгляд забезпечення економічної безпеки на рівні держави і регіонів. Ряд дослідників основний фокус уваги зосереджували на виокремленні галузевих особливостей забезпечення економічної безпеки. Зокрема, Стоянова-Ковель С.С. і Варгатюк М.О. [7], а також Ткачук В.В. і Яремова М.І. [8] розглядали економічну безпеку в аграрному секторі економіки, праця Гуменюк В.В. [9] присвячена розгляду економічної безпеки курортно-

рекреаційного туризму, Козін О.Є. [10] приділив увагу економічній безпеці автотранспортного комплексу, Сотніченко В.М. [11] проблематиці забезпечення економічної безпеки телекомунікаційних підприємств. Загалом, можна відзначити достатній рівень зацікавленості проблематикою економічної безпеки в наукових колах. Особливо це стосується досліджень генезису сутності економічної безпеки та її складових, а також особливостей забезпечення економічної безпеки підприємства. Особливості забезпечення економічної безпеки у фінансовому секторі економіки є порівняно малодослідженим проблемним полем. Серед останніх досліджень і публікацій у цьому напрямі можна відмітити праці таких дослідників, як Кондрацька Н.М. і Любовська М.М. [12], Сапрун Г.Г. [13], Лазарева А.П. [14], які сфокусовані на дослідженні економічної безпеки банківського сектору економіки в цілому і банківських установ зокрема. Проблематика ж виокремлення специфічних особливостей забезпечення економічної безпеки фінансових інституцій відноситься до маловивчених, а отже потребує більш ґрунтовних досліджень, особливо зважаючи на суспільно-трансформаційні реалії сьогодення.

Формулювання цілей статті. Метою статті є виокремлення особливостей забезпечення економічної безпеки фінансових інституцій, які продиктовані реаліями військової агресії РФ проти України.

Виклад основного матеріалу. В умовах військової агресії РФ проти України питання забезпечення національної безпеки як ніколи набуло першочергового значення та суспільної уваги. Забезпечення національної безпеки є фундаментом самозбереження національної самоідентичності в цілому та збереження українського народу зокрема. Серед основних структурних елементів системи національної безпеки виділяють наступні: державно-політичний, соціально-економічний, національно-культурний, екологічний, інформаційний [15, с. 28].

Однією з основних складових національної безпеки є, безумовно, соціально-економічна її складова - економічна безпека. Економічна безпека є не лише підґрунтям зростання економіки держави, а й основою її суспільного розвитку. А в контексті розгортання широкомасштабних воєнних дій на території України, воєнно-політична роль України набула нового значення у формуванні загальноєвропейської системи безпеки

У широкому контексті під економічною безпекою розуміють комплекс організаційно-економічних заходів, які є підґрунтям забезпечення стійкості суб'єкта господарювання до впливу несприятливих чинників зовнішнього та/або внутрішнього характеру, здатності до самовідтворення, а також можливості задоволення інтересів широкого кола зацікавлених сторін. Економічна безпека є поліструктурним поняттям, яке характеризує безпеку соціально-економічних систем різних рівнів ієрархії, таких, як світове господарство, національна економіка, галузь чи сектор національної економіки, комерційна або некомерційна організаційна структура.

Проблеми забезпечення економічної безпеки мають свої витоки ще з 90-х рр. ХХ ст., коли відбувалося становлення економічної політики України, яка формувалася як реакція на політику Росії або була комплексом заходів на виконання вимог міжнародних фінансових організацій [15, с. 89]. Наслідком цього стало загострення суспільно-політичних суперечностей, які у підсумку призвели до послаблення економічної безпеки держави в цілому і послабленню безпеки у фінансовому секторі економіки зокрема. Протягом тривалого періоду, який був зумовлений загальною нестабільністю економічних процесів, глибоким спадом у реальному секторі економіки та перманентними кризами влади, відбувалися поступова руйнація фінансово-бюджетної та занепад грошово-кредитної систем України. Зокрема, наслідком

безконтрольної монетарної політики на початку 90-х рр. XX ст. стала руйнація грошової системи, яка викликала доларизацію і бартеризацію економіки. Починаючи з середини 90-х рр. хоча і вдалося пригальмувати темпи розвитку інфляції, проте грошовій системі не було повернуто здатність коректно передавати ринкову інформацію і слугувати провідником ринкових стимулів [15, с. 90]. Впровадження низки економічних реформ хоча і мало свої позитивні ефекти, проте сформувало певні системні диспропорції у фінансовому секторі економіки. Спрямовані на макроекономічну стабілізацію заходи імplementованої економічної стратегії України, зумовили посилення загроз економічній безпеці фінансових інституцій, що, у тому числі, спричинило погіршення інвестиційного клімату.

Стабільне функціонування фінансових інституцій має першочергове значення у функціонуванні фінансового ринку, як механізму перерозподілу капіталу на основі попиту і пропозиції на капітал, який відіграє ключову роль у забезпеченні ефективної роботи підприємств реального сектору економіки. Стабільно функціонуючий фінансовий ринок забезпечує доступ таких його учасників, як держава, суб'єкти господарювання та домогосподарства, через послуги інституційних інвесторів та фахових агентів ринку (фінансових посередників) до фінансових ресурсів [16, с. 33]. Слід також зазначити, що згідно системного підходу ефективне функціонування фінансового сектору економіки напряду залежить від ефективного функціонування окремих фінансових інституцій, до яких відносяться органи грошово-кредитного регулювання, грошово-депозитні банки та інші фінансові установи, які включають пенсійні фонди, страхові компанії, взаємні фонди, кредитні спілки тощо. Однією з передумов ефективного функціонування фінансових інституцій є забезпечення їх економічної безпеки.

Поняття “економічної безпеки” з'явилося в українських наукових колах відносно нещодавно. Його поява, в першу чергу, була зумовлена практичною необхідністю використання принципів управління, які б забезпечували здатність суб'єкта господарювання за рахунок реалізації ситуаційного підходу до ефективної його адаптації до мінливих ринкових умов. На перших етапах становлення термінології поняття економічної безпеки нерідко ототожнювалося з захистом суб'єкта господарювання від таких економічних злочинів, як недобросовісна конкуренція, пограбування, шахрайства, промислове та комерційне шпигунство тощо. Згодом поняття економічної безпеки набуло значно ширшого значення і на сьогоднішній день під економічною безпекою суб'єкта господарювання розуміють такий його стан за якого завдяки протидії негативному впливу зовнішніх і внутрішніх загроз і небезпек забезпечується його стабільне і максимально ефективне функціонування і високий потенціал в майбутньому. Безпека в економічному контексті передбачає стійкий розвиток, що досягається за допомогою ефективного використання всіх видів ресурсів [17].

Аналіз наукової літератури, у якій представлена значна кількість підходів до визначення сутності поняття “економічна безпека підприємства” (табл. 1), дає можливість виокремити інтегральний, ресурсний і цільовий підходи, а також дає підстави стверджувати, що на даний момент єдине розуміння даного поняття серед дослідників не знайдено. Слід також зазначити, що особливості економічної безпеки фінансових інституцій залишилися поза увагою дослідників, що дає можливість запропонувати авторське визначення даного поняття.

На нашу думку, під економічною безпекою фінансових інституцій слід розуміти такий стан всіх видів ресурсів фінансової інституції, за ефективного використання яких забезпечується її стабільне функціонування і сталий розвиток на фінансовому ринку.

Особлива роль у контексті сталого розвитку відводиться забезпеченню соціальної відповідальності фінансових інституцій.

Таблиця 1

Підходи до визначення поняття «економічна безпека підприємства»

Автор	Визначення
<i>Інтегральний підхід</i>	
Васильців Т.Г.	Поняття «економічна безпека» є складним і потребує системного підходу до його вимірювання, а отже, й обґрунтування зв'язків та залежності від таких інтегральних економічних категорій, як конкурентоспроможність, потенціал, життєздатність, фінансова стійкість та ризикостійкість підприємства [18, с. 15].
<i>Ресурсний підхід</i>	
Геєць В.М.	Економічна безпека суб'єкта господарювання є складною динамічною системою, яка забезпечує стійке функціонування і розвиток підприємства за допомогою своєчасної мобілізації і найбільш раціонального використання трудових, фінансових, техніко-технологічних та інших ресурсів підприємства в умовах дії зовнішніх і внутрішніх загроз [19, с. 240].
Прус Н.В.	Економічна безпека підприємства передбачає його захист проти економічних злочинів, є станом захищеності від внутрішніх і зовнішніх загроз, а також є станом ефективного використання ресурсів або потенціалу [20, с. 775].
<i>Цільовий підхід</i>	
Мочерний С.В.	Економічна безпека підприємства - стан захищеності життєво важливих інтересів підприємства, компанії від мафіозно-тіньових структур, нечесної конкуренції, некомпетентних рішень, недосконалих законів, а також здатність протистояти цим загрозам і реалізувати внутрішні цілі [21, с. 95].
Мунтіян В.І.	Економічна безпека є комплексом заходів, спрямованих на постійний і стабільний розвиток підприємства, що включає механізм протидії внутрішнім і зовнішнім загрозам [22, с. 10].

Джерело: складено автором

Деталізуючі запропоноване визначення поняття “економічна безпека фінансової інституції” можна виділити основні детермінанти забезпечення економічної безпеки фінансових інституцій:

здатність фінансових інституцій захищатися від загроз внутрішнього і зовнішнього характеру, у т.ч. від застосування методів недобросовісної конкуренції;

здатність фінансових інституцій захищатися від несанкціонованого доступу до внутрішньої інформації, у т.ч. за рахунок впровадження широкого спектру засобів кібербезпеки;

здатність фінансових інституцій до ефективного використання всіх видів ресурсів, у т.ч. за рахунок збереження і розвитку людського капіталу;

здатність фінансових інституцій до захисту своєї репутації, у т.ч. у кібер-просторі;

здатність фінансових інституцій до гармонізації інтересів усіх зацікавлених сторін, у т.ч. на основі принципів соціальної відповідальності.

Серед основних складових економічної безпеки на рівні держави традиційно виділяються: макроекономічна безпека, зовнішньоекономічна безпека, фінансова безпека, інвестиційна безпека, науково-технологічна безпека, енергетична безпека,

виробнича безпека, демографічна безпека, соціальна безпека, продовольча безпека [1, 5]. На рівні окремого суб'єкта господарювання виділяють кадрову безпеку, фінансову безпеку, техніко-технологічну безпеку, виробничу безпеку, екологічну безпеку, енергетичну безпеку, інформаційну безпеку, правову безпеку та ринкову безпеку. На нашу думку перелік складових економічної безпеки фінансових інституцій з урахуванням специфіки їх функціонування має бути уточненим і доповненим. На нашу думку, основними компонентами економічної безпеки фінансових інституцій мають бути наступні: фінансова безпека, кадрова безпека, техніко-технологічна безпека, інформаційна безпека, правова безпека, ринкова безпека, безпека операційної діяльності, репутаційна безпека, кібербезпека, а також психологічна і фізична безпека, роль і значення яких актуалізувалися в умовах воєнної агресії РФ проти України

В умовах цифровізації економіки і наскрізного проникнення цифрових технологій в усі сфери людського життя, у т.ч. в управлінську практику [23], безсумнівно, зростає роль забезпечення кібербезпеки. Наслідки від атак у кіберпросторі можуть негативно відбиватися не лише на економічних результатах діяльності фінансових інституцій, а також і тягнути за собою репутаційні втрати, результатами яких можуть бути розірвання контрактів, знецінення бренду та втрата економічних вигод через відтік клієнтів. Кіберзлочинність значно зросла під час запровадження дистанційної роботи в умовах пандемії і лише збільшилися і набула більшого загострення в умовах повномасштабної інформаційної війни. Роль психологічної і фізичної безпеки, у першу чергу, зумовлена активною фазою бойових дій на території України, яка впливає на необхідність збереження людського капіталу та матеріально-технічної бази фінансових інституцій.

Висновки. Підсумовуючи проведене дослідження і враховуючи особливості функціонування фінансових інституцій в умовах правового режиму воєнного стану в Україні пропонується при формуванні та/або удосконаленні системи їх економічної безпеки особливу увагу акцентувати на наступних напрямках:

забезпечення сталого розвитку фінансових інституцій, який би повною мірою корелював зі стратегічними цілями їх розвитку, а також тенденціям розвитку фінансового ринку;

впровадження в практику управління фінансовими інституціями принципів і методів антикризового управління, спрямованого на забезпечення їх стійкості і незалежності шляхом неперервного упередження чи подолання кризових явищ;

гармонізація цілей економічної безпеки фінансових інституцій з цілями національної безпеки держави, у т.ч з урахуванням провідного європейського та міжнародного досвіду;

удосконалення інформаційної безпеки за рахунок забезпечення технологічної незалежності, оновлення систем обробки і зберігання даних, забезпечення захисту інформації від несанкціонованого доступу, а також управління репутацією і брендом у кіберпросторі;

впровадження принципів соціальної відповідальності фінансових інституцій, яка б враховувала не лише забезпечення економічної ефективності їх основного виду діяльності, а й враховувала такі соціальні аспекти, як збереження і розвиток кадрового потенціалу, підтримка Збройних сил України та територіальної оборони, надання фінансової та гуманітарної допомоги населенню.

Серед перспектив подальших розвідок у досліджуваному напрямі можна виділити необхідність удосконалення методичного інструментарію забезпечення економічної безпеки фінансових інституцій в цілому і окремих її складових зокрема.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гарькава В.Ф. Економічна безпека регіонів України. *Економіка України*, 2022. № 2. С. 37-49.
2. Єлізаров О.В, Радченко О.В.. Соціальна й економічна безпека України: стратегічні пріоритети та доктринальні положення. *Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія : Державне управління*, 2019. Вип. 2. С. 147-154. DOI: 10.5281/zenodo.3532929. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNUCZUDU_2019_2_20 (дата звернення: 12.08.2022).
3. Іличок Б.І., Малиновський Ю.В. Економічна безпека України: проблеми реалізації та перспективи покращення її стану. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство*, 2017. Вип. 16(1). С. 115-120. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2017_16\(1\)_28](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2017_16(1)_28) (дата звернення: 12.08.2022).
4. Петреман Т.В., Дубич К.В. Економічна безпека України: державне управління. *Інвестиції: практика та досвід*, 2021. № 19. С. 80-86.
5. Скорук О.В. Економічна безпека держави: сутність, складові елементи та проблеми забезпечення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство*, 2016. Вип. 6(3). С. 39-42. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2016_6\(3\)_11](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2016_6(3)_11) (дата звернення: 12.08.2022).
6. Тиха О.І. Економічна безпека індивіда в системі економічної безпеки держави: сутність та принципи взаємодії. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія : Економічні науки*, 2019. № 12(2). С. 68-74. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnjie_2019_12\(2\)_11](http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnjie_2019_12(2)_11) (дата звернення: 12.08.2022).
7. Стоянова-Коваль С.С., Варгатюк М.О. Економічна безпека аграрного сектору як стратегічний напрямок інституційного регулювання інвестиційної діяльності. *Ефективна економіка*, 2018. № 10. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2018_10_10 (дата звернення: 12.08.2022).
8. Ткачук В.І., Яремова М.І. Економічна безпека сільськогосподарських підприємств. *Ефективна економіка*, 2019. № 6. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2019_6_14 (дата звернення: 12.08.2022).
9. Гуменюк В. В. Економічна безпека курортно-рекреаційного туризму. *Ефективна економіка*, 2019. № 5. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2019_5_15 (дата звернення: 12.08.2022).
10. Козін О.Є. Економічна безпека автотранспортного комплексу в регіональному розрізі. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство*, 2015. Вип. 5. С. 44-48. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2015_5_11 (дата звернення: 12.08.2022).
11. Сотниченко В.М. Економічна безпека телекомунікаційного підприємства з позицій системного підходу. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство*, 2017. Вип. 15(2). С. 133-136. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2017_15\(2\)_31](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2017_15(2)_31) (дата звернення: 12.08.2022).
12. Кондрацька Н.М., Любовська М.М. Фінансово-економічна безпека банківських установ: загрози та шляхи їх подолання. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Економічні науки*, 2019. Вип. 4. С. 48-60. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnugrp_ekon_2019_4_7 (дата звернення: 12.08.2022).

13. Сапрун Г.Г. Економічна безпека банківського сектору економіки України у глобальних викликах сучасності. *Молодий вчений*, 2018. № 4(2). С. 855-860. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_4\(2\)__117](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_4(2)__117) (дата звернення: 12.08.2022).
14. Лазарева А.П. Фінансово-економічна безпека банків. *Проблеми і перспективи розвитку підприємництва*, 2015. № 1(1). С. 66-71. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/pirpr_2015_1\(1\)__14](http://nbuv.gov.ua/UJRN/pirpr_2015_1(1)__14) (дата звернення: 12.08.2022).
15. Власюк О.С. Національна безпека України: еволюція проблем внутрішньої політики : Вибр. наук. праці. К.: НІСД, 2016. 528 с. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2017-01/Vlasuk-fin-99d56.pdf> (дата звернення: 14.08.2022).
16. Школьник І.О., Семенов А.Ю. Фінансовий сектор України: теоретичний аналіз економічної дефініції. *Вісник Української академії банківської справи*, 2013. № 1(34). С. 31-36. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/69206/1/Semenog_Finsector.pdf;jsessionid=5D91381E8ACD2554F7C655E4B5061008 (дата звернення: 14.08.2022).
17. Вергун А.М., Стріжко К.В. Сучасні підходи до оцінки рівня фінансової безпеки підприємства. *Ефективна економіка*, 2015. № 6. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4142> (дата звернення: 14.08.2022).
18. *Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення : монографія* / Т. Г. Васильців, В. І. Волошин, О. Р. Бойкевич, В. В. Каркавчук ; за ред. Т. Г. Васильціва. Львів, 2012. 386 с.
19. *Моделювання економічної безпеки: держава, регіон, підприємство : монографія* / В. М. Геєць, М. О. Кизим, Т. С. Клебанова, О. І. Черняк ; за ред. В. М. Гейця. Х. : ВД «ІНЖЕК», 2006. 240 с.
20. Прус Н. В. Система економічної безпеки підприємства. Поняття, сутність, принципи. *Глобальні та національні проблеми економіки*, 2014. Вип. 2. С. 675–679.
21. *Економічна енциклопедія* : у 3-х томах. Т. 1 / редкол. : С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. К. : Видавничий центр “Академія”, 2000. 864 с.
22. Мунтіян В.І. *Економічна безпека України*. К. : КВІЦ, 1999. 463 с.
23. Shatilova O. Digital Technologies Influence on Business Organization Management. *Management: strategic imperatives and trends of transformation: Monograph* / [Sahaidak M., Sobolieva T. and all] / Edited by Mykhailo Sahaidak and Tetiana Sobolieva: Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, 2020. pp. 34-49. URL: https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/36335/Msi_m_2.pdf?sequence=1&isAllowed=y. (дата звернення: 14.08.2022).

REFERENCES

1. Harkava V.F. (2022). Ekonomichna bezpeka rehioniv Ukrainy [Economic security of the regions of Ukraine]. *Economy of Ukraine*, No. 2. P. 37-49. [in Ukrainian].
2. Yelizarov O.V. & Radchenko O.V. (2019). Sotsialna y ekonomichna bezpeka Ukrainy: stratehichni priorityety ta doktrynalni polozhennia [Social and economic security of Ukraine: strategic priorities and doctrinal provisions]. *Bulletin of the National University of Civil Defense of Ukraine. Series: State Administration*, Issue 2. P. 147-154. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNUCZUDU_2019_2_20 [in Ukrainian].
3. Ilychok B.I. & Malinovskiy Yu.V. (2017). Ekonomichna bezpeka Ukrainy: problemy realizatsii ta perspektyvy pokrashchennia yii stanu. [Economic security of Ukraine: problems of implementation and prospects for improving its condition]. *Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University. Series: International economic relations*

- and world economy, Issue 16(1). P. 115-120. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2017_16\(1\)__28](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2017_16(1)__28) [in Ukrainian].
4. Petreman T.V. & Dubych K.V. (2021). Ekonomichna bezpeka Ukrainy: derzhavne upravlinnia [Economic security of Ukraine: public administration]. *Investments: practice and experience*, No. 19. P. 80-86. DOI: 10.32702/2306□6814.2021.19.80. [in Ukrainian].
  5. Skoruk O.V. (2016). Ekonomichna bezpeka derzhavy: sutnist, skladovi elementy ta problemy zabezpechennia [Economic security of the state: essence, constituent elements and problems of provision]. *Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University. Series: International economic relations and world economy*, Issue 6(3). P. 39-42. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2016_6\(3\)__11](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2016_6(3)__11). [in Ukrainian].
  6. Tikha O.I. (2019). Ekonomichna bezpeka indyvida v systemi ekonomichnoi bezpeky derzhavy: sutnist ta pryntsypy vzaiemodii [Economic security of the individual in the system of economic security of the state: essence and principles of interaction]. *International scientific journal "Internauka". Series: Economic Sciences*, No. 12(2). P. 68-74. DOI: 10.25313/2520-2294-2019-12-5499. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnjie_2019_12\(2\)__11](http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnjie_2019_12(2)__11). [in Ukrainian].
  7. Stoyanova-Koval S.S. & Vargatyuk M.O. (2018). Ekonomichna bezpeka ahrarnoho sektoru yak stratehichniy napriamok instytutsiinoho rehuliuвання investytsiinoi diialnosti [Economic security of the agricultural sector as a strategic direction of institutional regulation of investment activity]. *Effective economy*, No. 10. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2018_10_10. [in Ukrainian].
  8. Tkachuk V.I. & Yareмова M.I. (2019). Ekonomichna bezpeka silskohospodarskykh pidpriemstv [Economic security of agricultural enterprises]. *Effective economy*, No. 6. DOI: 10.32702/2307-2105-2019.6.12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2019_6_14. [in Ukrainian].
  9. Humenyuk V. V. (2019). Ekonomichna bezpeka kurortno-rekreatsiinoho turyzmu [Economic safety of resort and recreational tourism]. *Effective economy*, No. 5. DOI: 10.32702/2307-2105-2019.5.14. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2019_5_15. [in Ukrainian].
  10. Kozin O.E. (2015). Ekonomichna bezpeka avtotransportnoho kompleksu v rehionalnomu rozrizi [Economic security of the motor vehicle complex in the regional section]. *Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University. Series: International economic relations and world economy*, Issue 5. P. 44-48. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2015_5_11 [in Ukrainian].
  11. Sotnychenko V.M. (2017). Ekonomichna bezpeka telekomunikatsiinoho pidpriemstva z pozytsii systemnoho pidkhodu [Economic security of a telecommunications enterprise from the standpoint of a systemic approach]. *Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University. Series: International economic relations and world economy*, Issue 15(2). P. 133-136. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2017_15\(2\)__31](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2017_15(2)__31). [in Ukrainian].
  12. Kondratska N.M. & Lyubovska M.M. (2019). Finansovo-ekonomichna bezpeka bankivskykh ustanov: zahrozy ta shliakhy yikh podolannia [Financial and economic security of banking institutions: threats and ways to overcome them]. *Bulletin of the National University of Water Management and Nature Management. Economic Sciences*, Vol. 4. P. 48-60. DOI: 10.31713/ve420195. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnuvgp_ekon_2019_4_7. [in Ukrainian].
  13. Saprun H.G. (2018). Ekonomichna bezpeka bankivskoho sektoru ekonomiky Ukrainy u hlobalnykh vyklykakh suchasnosti [Economic security of the banking sector of the

- economy of Ukraine in the global challenges of today]. *Young Scientist*, No. 4(2). P. 855-860. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_4\(2\)__117](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_4(2)__117). [in Ukrainian].
14. Lazareva A.P. (2015). Finansovo-ekonomichna bezpeka bankiv [Financial and economic security of banks]. *Problems and prospects of entrepreneurship development*, No. 1(1). P. 66-71. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/piprp_2015_1\(1\)__14](http://nbuv.gov.ua/UJRN/piprp_2015_1(1)__14). [in Ukrainian].
15. Vlasjuk O.S. (2016). *Natsionalna bezpeka Ukrainy: evoliutsiia problem vnutrishnoi polityky : Vybr. nauk. pratsi [National security of Ukraine: evolution of domestic policy problems: Select. of science labor]* K.: NISD, 528 p. ISBN 978-966-554-271-1. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2017-01/Vlasuk-fin-99d56.pdf>. [in Ukrainian].
16. Shkolnyk I.O. & Semenog A.Yu. (2013). Finansovyi sektor Ukrainy: teoretychnyi analiz ekonomichnoi definitsii [Financial sector of Ukraine: theoretical analysis of the economic definition]. *Bulletin of the Ukrainian Academy of Banking*, No. 1(34). P. 31-36. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/69206/1/Semenog_Finsector.pdf;jsessionid=5D91381E8ACD2554F7C655E4B5061008. [in Ukrainian].
17. Vergun A.M. & Strizhko K.V. (2015). Suchasni pidkhody do otsinky rivnia finansovoi bezpeky pidpriemstva [Modern approaches to assessing the level of financial security of an enterprise]. *Effective economy*, No. 6. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4142>. [in Ukrainian].
18. Vasylytsiv T.G., Voloshyn V.I., Boykevich O.R. & Karkavchuk V.V. (2012). *Finansovo-ekonomichna bezpeka pidpriemstv Ukrainy: stratehiia ta mekhanizmy zabezpechennia : monohrafiia [Financial and economic security of enterprises of Ukraine: strategy and mechanisms of support: monograph]*. In T.G. Vasylytsiva (Eds.). Lviv, 386 p. [in Ukrainian].
19. Geets V.M., Kyzym M.O., Klebanova T.S. & Chernyak O.I. (2006). *Modeliuvannia ekonomichnoi bezpeky: derzhava, rehion, pidpriemstvo : monohrafiia [Modeling of economic security: state, region, enterprise: monograph]*. In V. M. Geitsa (Eds.). Kh.: VD "INZHEK", 240 p. [in Ukrainian].
20. Prus N.V. (2014). Systema ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva. Concept, essence, principles [System of economic security of the enterprise. Poniatia, sutnist, pryntsypy]. *Global and national economic problems*, Vol. 2. P. 675–679. [in Ukrainian].
21. Mocherny S.V. (Ed.) (2000). *Ekonomichna entsyklopediia : u 3-kh tomakh. T. 1 [Economic encyclopedia: in 3 volumes. T. 1]*. K.: Publishing center "Akademiya", 864 p. [in Ukrainian].
22. Muntiyan V.I. (1999). *Ekonomichna bezpeka Ukrainy [Economic security of Ukraine]*. K.: KVITS, 463 p. [in Ukrainian].
23. Shatilova O. (2020). Digital Technologies Influence on Business Organization Management. *Management: strategic imperatives and trends of transformation: Monograph*. In M. Sahaidak and T. Sobolieva (Eds.): Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, pp. 34-49. URL: https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/36335/Msi_m_2.pdf?sequence=1&isAllowed=y